

ZADARSKO SREDNJOVJEKOVNO ZLATARSTVO

MARIJANA KOVAČEVIĆ, PROF.:
KALENDAR NASTAVE U ZIMSKOM SEMESTRU 2007-08.

- 1) 9. X. 2007. (08-09h) - Uvod, program, literatura
- 1) 9. X. 2007. (09-10h) - Podjela seminarskih radova i osnovne upute o njihovoj izradi
- 2) 16. X. 2007. (08-09h) - O povijesnim uvjetima razvoja zadarskog zlatarstva u srednjem vijeku
- 2) 16. X. 2007. (09-10h) - Zadarsko zlatarstvo u povijesnim vrelima i literaturi, korelacija sa sačuvanim djelima, riznice, najzaslužniji istraživači
- 3) 23. X. 2007. (08-09h) - Zlatarski radovi ranog srednjeg vijeka u Zadru i na zadarskom području
- 3) 23. X. 2007. (09-10h) - Seminar (Ninski relikvijari - burse, Riznica župne crkve sv. Azela u Ninu; Pacifikal sv. Grgura pape, SICU)
- 4) 30. X. 2007. (08-09h) - Zadarsko romaničko zlatarstvo
- 4) 30. X. 2007. (09-10h) - Seminar (Relikvijar glave sv. Jakova mučenika, SICU; Škrinjica-relikvijar sv. Oroncija, SICU)
- 5) 6. XI. 2007. (08-09h) - Zadarsko gotičko zlatarstvo; uvod, periodizacija, tipologija, zlatari
- 5) 6. XI. 2007. (09-10h) - Seminar (Ruka-relikvijar sv. Izidora, SICU; Zlatar Šimun: ruka-relikvijar sv. Azela, Riznica župne crkve sv. Azela u Ninu)
- 6) 13. XI. 2007. (08-09h) - Zadarsko zlatarstvo 14. stoljeća (škrinjice-relikvijari)
- 6) 13. XI. 2007. (09-10h) - Seminar (Škrinjica-relikvijar sv. Kvirina, SICU; Škrinjica-relikvijar sv. Krševana, SICU)
- 7) 20. XI. 2007. (08-09h) - Zadarsko zlatarstvo 14. stoljeća (biste-relikvijari i njihovi majstori: Melša i Radoslav iz Kotora, Emerik Krnjić, Kristofor de Rochis)
- 7) 20. XI. 2007. (09-10h) - Seminar (Škrinjica-relikvijar sv. Grgura, SICU; Škrinjica-relikvijar sv. Zoila, SICU)
- 8) 27. XI. 2007. (08-09h) - Zadarsko zlatarstvo 14. stoljeća (ostali antropomorfni relikvijari, relikvijari s dijelovima od gorskog kristala)
- 8) 27. XI. 2007. (09-10h) - Seminar (Bista -relikvijar sv. Marije Magdalene, SICU; "Relikvijar" Bogorodice Kristofora de Rochisa, SICU)

9) 4. XII. 2007. (08-09h) - Zadarsko zlatarstvo 14. stoljeća (liturgijsko posuđe i nakit, majstori Stjepan Petrov iz Kotora i Pavao Petrov iz Kotora)

9) 4. XII. 2007. (09-10h) - Seminar (Ukradeno emajlirano raspelo iz riznice zadarskih franjevaca; Ophodno raspelo zlatara Stjepana, Riznica župne crkve sv. Azela u Ninu)

10) 4. XII. 2007. (08-09h) - Zadarsko zlatarstvo 14. stoljeća (Franjo iz Milana i njegov opus: Škrinja sv. Šimuna, ninske škrinjice, ostala pripisana djela)

10) 4. XII. 2007. (09-10h) - Seminar (Anžuvinska kruna i prsten iz škrinje sv. Šimuna, SICU; Anžuvinski kalež iz škrinje sv. Šimuna, SICU)

11) 11. XII. 2007. (08-09h) - Zadarsko zlatarstvo 15. stoljeća: odlike, razvoj, najznačajniji majstori

11) 11. XII. 2007. (09-10h) - Seminar (Majstor pikside Venier: Relikvijar sv. Eufemije i sv. Marije Magdalene, SICU; Majstor pikside Venier: Relikvijar sv. Trna, Samostan benediktinki sv. Margarite u Pagu)

12) 18. XII. 2007. (08-09h) - Zadarsko zlatarstvo 15. stoljeća: relikvijari

12) 18. XII. 2007. (09-10h) - Seminar (Bista-relikvijar sv. Katarine, SICU; Bista-relikvijar sv. Jurja, SICU)

13) 8. I. 2008. (08-09h) - Zadarsko zlatarstvo 15. stoljeća (ophodna raspela, kaleži, pikside i ostali zlatarski radovi)

13) 8. I. 2008. (09-10h) - Seminar (Majstor Jakov Benediktov: Ophodno raspelo iz Luke, SICU; Pastoral nadbiskupa Valaressa, SICU)

14) 15. I. 2008. (08-09h) - Kasnogotičko zlatarstvo u Zadru (Matej Dragonjić) i renesansne inovacije (Toma Martinov)

14) 15. I. 2008. (09-10h) - Seminar (Zlatar Matej Dragonjić: kalež, Riznica splitske katedrale; Zlatar Toma Martinov: srebrni pozlaćeni reljef u unutrašnjosti škrinje sv. Šimuna)

15) 22. I. 2008. (08-09h) - Razvojni tokovi zadarskog srednjovjekovnog zlatarstva - zaključna analiza.

15) 22. I. 2008. (09-10h) - Seminar (Kalež Matije Bonmića, župna crkva sv. Jakova u Solinama na Dugom otoku; Kaleži Beneša i Hrvatinić-Beneša, SICU)

PROGRAM

- 1) Povijesni uvjeti razvoja zadarskog zlatarstva u srednjem vijeku, periodizacija; riznice, tipologija zlatarskih radova, primjenjivane zlatarske tehnike, zadarsko zlatarstvo u povijesnim vrelima i literaturi, korelacija sa sačuvanim djelima, najzaslužniji istraživači
- 2) Zlatarski radovi ranog srednjeg vijeka u Zadru i na zadarskom području (najznačajnije umjetnine)
- 3) Zadarsko romaničko zlatarstvo (najznačajnije umjetnine, **Majstor Grgurovog pacifikala, Zlatar Šimun**, povijesni podaci o zadarskim zlatarima u doba romanike)
- 5) Zadarsko gotičko zlatarstvo; uvod, periodizacija, tipologija zlatarskih radova, utjecaji, brojnost i podrijetlo zlatara, Zlatarska ulica, zlatarske radionice, šegrtovanje, zlatarski nauk.

Zlatarstvo 14. stoljeća: Najznačajniji majstori i njihovi opusi: **Melša i Radoslav iz Kotora, Emerik Krnjić, Kristofor de Rochis, Stjepan Petrov iz Kotora, Pavao Petrov iz Kotora, Franjo iz Milana**. Najznačajniji zlatari čija djela nisu sačuvana. Škrinjice relikvijari, biste-relikvijari, ostali relikvijari antropomorfnih oblika, relikvijari s dijelovima od gorskog kristala, relikvijari u ostalim oblicima. Ophodna raspela, kaleži, pikside. Nakit. Zlatarstvo 15. stoljeća: odlike, razvoj, importirane umjetnine. Najznačajniji majstori, **Majstor pikside Venier, Jakov Benediktov**. Relikvijari, ophodna raspela, kaleži, pikside i ostali zlatarski radovi.

Kasnogotičko zlatarstvo (Matej Dragonjić) i renesansne inovacije (Toma Martinov).

Razvojni tokovi zadarskog gotičkog zlatarstva.

LITERATURA:

Obvezna literatura:

Jakšić, Nikola – Tomić, Radoslav; Umjetnička baština zadarske nadbiskupije: Zlatarstvo, Zadar, 2004.

Petricioli, Ivo; Škrinja Sv. Šimuna u Zadru, Zagreb, 1983.

Petricioli, Ivo; Zadarsko zlatarstvo, Beograd, 1971.

Klaić, Nada - Petricioli, Ivo; Zadar u srednjem vijeku do 1409. (Prošlost Zadra II) (poglavlje o zlatarima), Zadar, 1976.

Raukar, Tomislav - Petricioli, Ivo - Švelec, Franjo - Peričić, Šime: Zadar pod mletačkom upravom (Prošlost Zadra III) (poglavlje o zlatarima), Zadar, 1987.

Fisković, Cvito; Zadarski sredovječni majstori (poglavlje o zlatarima), Split, 1959.

Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti (katalog izložbe, ur. Nikola Jakšić), (kataloške jedinice o zadarskim zlatarskim umjetninama), Zagreb, 2006.

Domijan, Miljenko; Riznica župne crkve u Ninu, Zadar, 1983.

Dopunska literatura:

Babić, Ivo; Četiri trogirске gotičke krune (u: župa sv. Jakova, Čiovo - Trogir), Trogir, 2005.

Belamarić, Joško; Ovum Struthionis-simbol i aluzija na anžuvinskoj škrinji Sv. Šimuna u Zadru (1380.) i na Montefeltrovoj pali Piera della Francesce, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 32.), Split, 1992.

Belamarić, Joško; Moći Sv. Ivana - trogirski paladij založen u Zadru (Filigran u riznicama dalmatinskih katedrala), Prilozi povijesti u mjetnosti u Dalmaciji, br. 38), Split, 1999/2000.

Bezić - Božanić, Nevenka; Nekoliko podataka o primjeni gorskog kristala u Dalmaciji (u: *Srednjovekovno staklo na Balkanu*, zbornik radova), Beograd 1975.

Diana, Deša - Gogala, Nada - Matijević, Sofija; Riznica splitske katedrale, Split, 1972.

Diana, Deša; Liturgijsko srebro grada Splita, Zagreb-Split, 1994.

Domijan, Miljenko - Petricioli, Ivo - Vežić, Pavaša; Sjaj zadarskih riznica (katalog izložbe), Zagreb, 1990.

Đurić, Vojslav; Vizantijske i italovizantijske starine u Dalmaciji, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 12), Split, 1960.

Fisković, Cvito; Dubrovački zlatari od XIII. do XVII. stoljeća, Starohrvatska prosvjeta, III. serija, svezak I., Zagreb, 1949.

Fisković, Cvito; Umjetnički obrt XV. i XVI. stoljeća u Splitu, Marulićev zbornik 1450 - 1950, Zagreb, 1950.

Fisković Cvito; Zadarski zlatar Mate Dragonjić, Radovi Instituta JAZU u Zadru, Sv. 13-14, Zadar, 1967.

Fisković, Cvito; Trogirski zlatari od 13. do 17. stoljeća, Starohrvatska prosvjeta, III/14, Split, 1984.

Foster Norman, Jelo iza samostanskih zidina, Zagreb, 1992.

Grgić, Marijan; Zlato i srebro Zadra i Nina, Zagreb, 1972.

Hahnloser R. Hans / Brugger-Koch Susanne, Corpus der Hartsteinschliffe des 12.-15. Jahrhunderts, Berlin, 1985.

Hilje, Emil; Nekoliko bilješki o zadarskom zlatarstvu XIV. stoljeća, Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru, 38), Zadar, 1996.

Hilje, Emil; Prilog o zlataru Francescu iz Milana, Radovi Instituta za povijest umjetnosti, br. 23, Zagreb, 1999.

Jakšić, Nikola; Nakit 14. stoljeća u Hrvatskoj i Bosni (*Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, br. 23(10)), Zadar., 1983/1984.

Jakšić Nikola; Ophodni križ 14. stoljeća na Pašmanu, Raukarov zbornik, Zagreb, 2005.

Jakšić, Nikola - Petrincec, Maja; Kasnosrednjovjekovno groblje kod crkve sv. Spasa u Vrh Rici, Starohrvatska prosvjeta, III. serija – svezak 23/1996, Split, 1996.

Jurić, Radomir; Nakit u srednjem vijeku, (u: Nakit na tlu sjeverne Dalmacije od prapovijesti do danas, katalog izložbe), Zadar, 1981.

Kniewald Dragutin; Relikvijarij sv. Kristofora na Rabu, Bogoslovska smotra, god. XVIII, Zagreb, 1930.

Kniewald, Dragutin; Naše gotičke pokaznice, Croatia sacra, arkiv za crkvenu povijest Hrvata, br. 11 i 12, Zagreb, 1936.

- Kovačević, Marijana;** Nekoliko priloga gotičkom zlatarstvu vinodolskog kraja, Radovi Instituta za povijest umjetnosti, 29, Zagreb, 2005.
- Lentić, Ivo;** Zlatarski predmeti iz XV. i XVI. stoljeća u riznici senjske katedrale (*Senjski zbornik 17*), Senj, 1990.
- L'Europe des Anjou, Aventure des princes angevins du XIII. au XV. siècle** (katalog izložbe), Paris, 2001.
- Lightbown, R. W.;** Secular Goldsmith's Work in Medieval France; London, 1978.
- Lightbown, Ronald W.;** The Migration Period and the Middle Ages (u: The History of Silver), London, 1987.
- Lightbown, Ronald W.;** Mediaeval European Jewellery, Victoria & Albert Museum, Hong Kong, 1992.
- Lupis, Vinicije B.;** Prilog poznavanju dubrovačkoga zlatarstva XIV. stoljeća, Peristil, 39, Zagreb, 1997.
- Mekanović, Husein Sejko;** Relikviarij Sv. Simeona v Zadru – naročilo kraljice Elizabete Kotromanić, Zbornik za umetnostno zgodovino, Nova vrsta XXXVII., Ljubljana, 2001.
- Munk, Ana;** The queen and her shrine: An Art Historical Twist on Historical Evidence Concerning the Hungarian Queen Elizabeth, née Kotromanich, Donor of the Saint Simeon Shrine, Hortus Artium Medievalium, 10, Zagreb/Motovun, 2004.
- Ori e tesori d'Europa,** (katalog izložbe), Milano, 1992.
- Ori e tesori d'Europa,** (Atti del Convegno di Studio), Udine, 1992.
- Oštrić, Grga;** Zlato i srebro Zadra (katalog izložbe), Zagreb, 1951.
- Oštrić, Grga;** Zadarske riznice (u knjizi *Muzeji i zbirke Zadra*), Zagreb, 1954.
- Petricioli, Ivo;** Srebreni križ zadarske opatice Pave, Peristil, 1), Zagreb, 1954.
- Petricioli, Ivo;** Prilozi izučavanju srednjovjekovnog zlatarstva u Zadru, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, 2(1)/1960-1961, Zadar, 1963.
- Petricioli, Ivo;** Nalaz srednjovjekovnog zlatarskog kalupa iz Zadra, Diadora, 3, Zadar, 1965.
- Petricioli, Ivo;** Opis Zadra iz godine 1494., Zadarska revija, godina XV., br. 3., Zadar, 1966.
- Petricioli, Ivo;** Osvrt na ninske građevne i umjetničke spomenike srednjega i novoga vijeka, Radovi Instituta JAZU u Zadru, XVI-XVII., Zadar, 1969.
- Petricioli, Ivo;** Građevni i umjetnički spomenici srednjega vijeka na zadarskim otocima (Zbornik "*Zadarsko otočje*", svezak I.), Zadar, 1974.
- Petricioli, Ivo;** Zapažanja o škrinji sv. Šimuna u Zadru, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, Sv. 14-15 (9,6), Zadar, 1974.
- Petricioli, Ivo;** Dvije matrikule bratovštine Sv. Silvestra u Zadru, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, 16.), Zadar, 1977.
- Petricioli, Ivo;** Stalna izložba crkvene umjetnosti Zadar (katalog izložbe), Zadar, 1980.
- Petricioli, Ivo;** O važnijim umjetninama u franjevačkom samostanu u Zadru (zbornik *Samostan Sv. Frane u Zadru*), Zadar, 1980.
- Petricioli, Ivo;** Srednjovjekovna kapela sv. Šimuna u Zadru, Zbornik za likovne umjetnosti, 20.), Beograd, 1984.
- Petricioli, Ivo;** Zadarski zlatar Toma Martinov, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, 25(12)), Zadar, 1985/86.
- Petricioli, Ivo;** Najstariji inventar riznice zadarske katedrale, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 26), Split, 1986-1987.

Petricioli, Ivo; 1000 godina umjetnosti u Zadru; Zadar, 1988.

Petricioli, Ivo; Arhivske bilješke o zlatarstvu XIV. st. u Splitu i Zadru, Peristil, 35/36), Zagreb, 1992/93.

Petricioli, Ivo; Artistic Innovations on the Silver Shrine of St. Simeon in Zadar, Hortus Artium Medievalium, 2., Zagreb-Motovun, 1996.

Petricioli, Ivo; Srednjovjekovni umjetnički spomenici na Dugom otoku, Dugi otok, Zbornik radova, Zadar, 1997.

Petricioli, Ivo; Zlato i srebro Zadra i Nina; Zagreb, 2001.

Petricioli, Ivo; Tri otuđena relikvijara povijesnog značenja iz Zadra, Zbornik posvećen Dušanu Jelovini - Starohrvatska prosvjeta, serija III, 30, Split, 2003.

Petricioli, Ivo; Stalna izložba crkvene umjetnosti u Zadru, Zadar, 2004.

Petricioli, Ivo; Umjetnička baština Zadra, Zadar, 2005.

Phillips, Clare; Jewelry From Antiquity to the Present, London, 1996.

Prijatelj, Kruno; Srebrne pale splitske stolne crkve, Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku, 1, Dubrovnik, 1952.

Prošlost i baština Vinodola (katalog izložbe), Zagreb, 1988.

Raukar, Tomislav; Zadar u XV stoljeću, ekonomski razvoj i društveni odnosi, Zagreb, 1977.

Sigismundus rex et imperator, Kunst und Kultur zur Zeit Sigismunds von Luxembourg 1387 - 1437, Budapest - Luksemburg, (katalog izložbe) Augsburg, 2006.

Spiazzi, Anna Maria; Giotto, The Scrovegni Chapel in Padua, Milano, 2004.

Tomić, Radoslav; Prilog proučavanju Škrinje sv. Šimuna i pojava renesanse u Zadru (Medaljon Apolon i Marsija na reljefu Tome Martinova), Radovi Instituta za povijest umjetnosti, 29, Zagreb, 2005.

Wenzel Marian, A Bosnian Kingdom Metalworking Tradition, Peristil, 27-28, Zagreb, 1984-85.

Wenzel, Marian; Bosanski stil na stećcima i metalu - Bosnian Style on Tombstones and Metal, Sarajevo, 1999.

Zlato i srebro Zadra - knjiga reprodukcija, (predgovor napisao Miroslav Krleža), Zagreb, 1951.

POPIS SEMINARSKIH RADOVA:

Ninski relikvijari - burse, Riznica župne crkve sv. Azela u Ninu;
Pacifikal sv. Grgura pape, SICU;
Relikvijar glave sv. Jakova mučenika, SICU;
Škrinjica-relikvijar sv. Oroncija, SICU;
Ruka-relikvijar sv. Izidora, SICU;
Zlatar Šimun: ruka-relikvijar sv. Azela, Riznica župne crkve sv. Azela u Ninu;
Škrinjica-relikvijar sv. Kvirina, SICU;
Škrinjica-relikvijar sv. Krševana, SICU;
Škrinjica-relikvijar sv. Grgura, SICU;
Škrinjica-relikvijar sv. Zoila, SICU;
Bista -relikvijar sv. Marije Magdalene, SICU;
"Relikvijar" Bogorodice Kristofora de Rochisa, SICU;
Otuđeno emajlirano raspelo zadarskih franjevac;
Ophodno raspelo zlatara Stjepana, Riznica župne crkve sv. Azela u Ninu;
Anžuvinska kruna iz škrinje sv. Šimuna, SICU;
Anžuvinski kalež iz škrinje sv. Šimuna, SICU;
Majstor pikside Venier: Relikvijar sv. Eufemije i sv. Marije Magdalene, SICU;
Majstor pikside Venier: Relikvijar sv. Trna, Samostan benediktinki sv. Margarite u Pagu;
Bista-relikvijar sv. Katarine, SICU;
Bista-relikvijar sv. Jurja, SICU;
Majstor Jakov Benediktov: Ophodno raspelo iz Luke, SICU;
Pastoral nadbiskupa Valaressa, SICU;
Zlatar Matej Dragonjić: kalež, Riznica splitske katedrale;
Zlatar Toma Martinov: srebrni pozlaćeni reljef u unutrašnjosti škrinje sv. Šimuna;
Kalež Matije Bonmića, župna crkva sv. Jakova u Solinama na Dugom otoku;
Kaleži Beneša i Hrvatinić-Beneša, SICU.